ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ФІНАНСІВ І БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ

БАНКІВСЬКИЙ ТА СТРАХОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

Методичні рекомендації до вивчення навчальної дисципліни для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності «Фінанси, банківська справа і страхування», спеціалізації «Фінанси і кредит», спеціалізації «Митна справа та оціночна діяльність»

Ужгород — 2020

УДК 336.71(076)+368
З-36

Методичні рекомендації до вивчення навчальної дисципліни «Банківський та страховий менеджмент» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності «Фінанси, банківська справа і страхування», спеціалізації «Фінанси і кредит», спеціалізації «Митна справа та оціночна діяльність» // Укладач: к.е.н. О. І. Заславська. – ДВНЗ «УжНУ», 2020. – 22 с.

Відповідальний за випуск:
Варцаба Віра Іванівна – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри фінансів і банківської справи ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

Укладач:
Заславська Ольга Ігорівна – к.е.н., доцент кафедри фінансів і банківської справи ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

Рецензент:
Тимчак Мар'яна Володимирівна – к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів і банківської справи.

Затверджено та рекомендовано до використання у навчальному процесі на засіданні кафедри фінансів і банківської справи ДВНЗ «Ужгородський національний університет» протокол № 1 від «28» серпня 2020 року

© ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2020

ЗМІСТ

Анотація	**4**
Очікувані результати навчання	**5**
Програма навчальної дисципліни	**7**
Навчально-тематичний план дисципліни	**9**
Плани семінарських занять	**11**
Завдання для перевірки знань	**12**
Критерії оцінювання результатів навчання	**17**
Перелік питань для підсумкового контролю	**19**
Рекомендована література	**20**

АНОТАЦІЯ

Навчальна дисципліна «*Банківський та страховий менеджмент*» одна із основних дисциплін підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування».

Метою дисципліни **«*Банківський та страховий менеджмент*»** є формування у слухачів системи знань з теорії та практики управління фінансовими потоками, активами та пасивами, прибутковістю та ризиками банків та страхових компаній, формування у них вміння використовувати й адаптувати отримані знання до конкретних виробничих ситуацій.

Завдання навчальної дисципліни:

- визначення сутності, цілей та провідних засад фінансового менеджменту у банках та страхових компаніях;
- ознайомлення студентів з видами організаційних структур та системами управління у банках та страхових компаніях;
- формування цілісного бачення стратегії діяльності банків та страхових компаній на основі вивчення інструментів та методів стратегічного і оперативного планування;
- формування у студентів системного підходу до управління прибутковістю та ризиками, активами, зобов'язаннями, капіталом та позабалансовою діяльністю банків та страхових компаній;
- навчання студентів ефективно використовувати інструменти управління фінансовою діяльністю банків та страхових компаній;
- поглиблення загальної фахової підготовки здобувачів.

Предметом курсу є фінансово-економічні відносини, зумовлені процесами акумулювання, розміщення коштів, встановлення і забезпечення оптимального рівня прибутковості та ризику у банках та страхових компаніях. Курс охоплює комплекс питань, що розкривають зміст і особливості процесу управління фінансовою діяльністю банків та страхових компаній. Особлива увага приділяється управлінню капіталом та зобов'язаннями зазначених установ, інструментам управління активами, методам зниження ризиків діяльності.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні

знати:

- сутність, зміст та завдання фінансового менеджменту у банках та страхових компаніях;
- зміст етапів процесу управління фінансовими потоками банків та страхових компаній;
- основні прийоми стратегічного та оперативного планування фінансової діяльності банків та страхових компаній;
- методи управління капіталом банків та страхових компаній;
- особливості управління залученими та запозиченими коштами банків та страхових компаній;
- інструментарій управління активами банків та страхових компаній;
- методи мінімізації ризиків діяльності банків та страхових компаній;
- проблемні питання, пов'язані з процесом управління фінансовими потоками банків та страхових компаній;

— сучасні тенденції розвитку методології та інструментарію менеджменту у банках та страхових компаніях.

вміти:

— раціонально організувати процес управління фінансовою діяльністю банків та страхових компаній;
— складати стратегічний та оперативний план діяльності банків та страхових компаній;
— обґрунтувати прийняття раціональних управлінських рішень у банків та страхових компаній;
— обирати оптимальний варіант формування ресурсної бази банків та страхових компаній;
— формувати ефективний портфель (кредитний, цінних паперів) банків та страхових компаній;
— застосовувати методи управління активами і пасивами банків та страхових компаній;
— визначати доцільність та ефективність застосовування фінансових інструментів управління;
— приймати самостійні рішення у сфері управління фінансовою діяльністю банків та страхових компаній;
— здійснювати наукові дослідження в галузі фінансового менеджменту.

ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких ***компетентностей***:

— ІК. Здатність розв’язувати складні задачі і проблеми у професійній, управлінській діяльності або у процесі навчання у сфері фінансів, банківської справи та страхування, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.
— ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
— ЗК3. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.
— ЗК4. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
— ЗК5. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
— ФК01. Здатність використовувати фундаментальні закономірності розвитку фінансів, банківської справи та страхування у поєднанні з дослідницькими і управлінськими інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності.
— ФК02. Здатність використовувати теоретичний та методичний інструментарій для діагностики і моделювання фінансової діяльності суб’єктів господарювання.
— ФК03. Здатність застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, банківської справи та страхування.
— ФК04. Здатність оцінювати дієвість наукового, аналітичного і методичного інструментарію для обґрунтування управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи та страхування.
— ФК06. Здатність застосовувати міждисциплінарні підходи при розв’язанні складних задач і проблем у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

— ФК07. Здатність до пошуку, використання та інтерпретації інформації, необхідної для вирішення професійних і наукових завдань в сфері фінансів, банківської справи та страхування.
— ФК08. Здатність застосовувати інноваційні підходи в сфері фінансів, банківської справи та страхування.
— ФК13. Здатність діагностувати, визначати та оцінювати внутрішні і зовнішні загрози фінансової безпеки, володіти методами та механізмом управління безпекою банківської сфери, небанківського фінансового сектору, в т.ч. страхової системи, бюджетної системи, фондового та валютного ринку.

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «***Банківський та страховий менеджмент***»:

Програмні результати навчання	**Шифр ПРН**
Використовувати фундаментальні закономірності розвитку фінансів, банківської справи та страхування у поєднанні з дослідницькими і управлінськими інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності	ПР01
Відшуковувати, обробляти, систематизувати та аналізувати інформацію, необхідну для вирішення професійних та наукових завдань в сфері фінансів, банківської справи та страхування	ПР04
Доступно і аргументовано представляти результати досліджень усно і письмово, брати участь у фахових дискусіях	ПР06
Застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, банківської справи та страхування	ПР09
Застосовувати поглиблені знання в сфері фінансового, банківського та страхового менеджменту для прийняття рішень	ПР11
Обґрунтувати вибір варіантів управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи та страхування та оцінювати їх ефективність з урахуванням цілей, наявних обмежень, законодавчих та етичних аспектів	ПР12
Вміти обґрунтовувати напрями удосконалення фінансової, кредитної. монетарної та інвестиційної політики	ПР17

Передумовами вивчення навчальної дисципліни ***«Банківський та страховий менеджмент***» є опанування таких навчальних дисциплін першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» галузі знань 07 «Управління і адміністрування»: «Гроші та кредит», «Менеджмент», «Банківські операції», «Банківська система», «Страхування», «Фінансовий ринок».

Навчально-методичні матеріали містять програму навчального курсу, плани семінарських занять, завдання для перевірки знань, питання для підготовки до заліку, перелік рекомендованої літератури.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль1. Банківський менеджмент

Тема 1. Теоретичні основи та організаційне забезпечення банківського менеджменту.

Сутність, завдання та напрями банківського менеджменту. Основні цілі банківського менеджменту. Фінансовий менеджмент банку. Організаційний менеджмент банку. Організаційна структура та суб'єкти управління комерційних банків. функціональній структурі. Дивізіональна структура банку. Матрична структура банку. Стратегічне управління та планування у банківських установах. Структура органів управління та структура функціональних підрозділів і служб банку.

Тема 2. Управління пасивами та активами банку.

Управління власним капіталом банку. Структура банківського капіталу та методи оцінки його вартості. Капіталізація банку, її визначення. Джерела зростання банківського капіталу: їх переваги і недоліки. Управління зобов'язаннями банку. Залучення капіталу із внутрішніх та зовнішніх джерел. Сутність і структура зобов'язань комерційного банку. Проблема формування оптимальної структури пасивів банку. Цінові та нецінові методи управління залученими коштами. Управління активами банку. Сутність та структура активів комерційного банку. Стратегії і методи управління активами, їх переваги та недоліки. Стратегії та методи управління активами та пасивами банку. GAP-менеджмент, його суть, призначення, сфера застосування.

Тема 3. Управління банківськими ризиками.

Сутність та класифікація банківських ризиків. Основи ризик-менеджменту в банках. Організація управління ризиками в банківській сфері. Етапи управління банківськими ризиками. Управління процентним ризиком комерційного банку. Управління валютним ризиком банку. Особливості організації ризик-менеджменту по валютним ризикам. Управління ринковими ризиками комерційного банку. Методи управління ризиками в банках. Суть хеджування банківських ризиків.

Тема 4. Банківський маркетинг.

Банківський маркетинг: сутність, функції та інструменти. Особливості маркетингової стратегії комерційного банку. Класифікація інструментів банківського маркетингу. Управління відносинами з клієнтами як маркетингова концепція партнерських відносин. Система управління відносинами з клієнтами. Реклама та соціальний маркетинг у банку. Маркетингові дослідження банківського ринку. Маркетинговий менеджмент у банку. Формування клієнтської бази банку. Стратегії розробки банківських інновацій.

Змістовий модуль1. Страховий менеджмент

Тема 5. Теоретико-організаційні засади страхового менеджменту.

Сутність, цілі, завдання та функції страхового менеджменту. Структура й органи управління страховою компанією. Стратегічне планування у страхуванні. Об'єктом управління страхового менеджменту. Специфічні функції страхового менеджменту. Структура органів управління страховою компанією. Вертикальна і горизонтальна структури управління у страхових компаніях. Способи формування бюджету в страхових компаніях.

Тема 6. Управління фінансовими ресурсами страхової компанії.

Основи фінансового менеджменту страхової компанії. Характеристика капіталу страхової компанії та управління ним. Формування грошових потоків від поточної діяльності страховика. Особливості здійснення та управління інвестиційною діяльністю страхової компанії. Фінанси страхової компанії. Завдання фінансового менеджменту в страхуванні. Власний капітал страховика. Залучений капітал страховика. Позиковий капітал страхової компанії. Грошові відносини у процесі діяльності у страхової компанії. Грошовий обіг страховика. Доходи поточної діяльності страхової компанії. Витрати страховика. Чинники, що впливають на ефективну діяльність страхових компаній.

Тема 7. Управління ризиками страхової діяльності

Критерії визначення страхових ризиків та фактори їх виникнення. Характерні особливості ризиків ведення страхової діяльності. Процес управління ризиками у страхуванні. Критерії відносення ризиків до страхових. Основні причини та види ризиків у страховій діяльності. Загальні страхові ризики. Індивідуальні страхові ризики. Андеррайтинговий ризик страховика. Ризики сфери перестрахування. Методи управління ризиками страхування. Реалізація управління ризиками через органи управління страховою компанією.

Тема 8. Управління маркетинговою діяльністю у страховому бізнесі.

Страховий маркетинг: економічний зміст та фактори впливу. Страховий продукт як основний елемент маркетингового діяльності страховиків. Канали реалізації страхових продуктів. Завдання маркетингу в страховій компанії. Чинники, які обумовлюють специфіку страхового маркетингу. Характерні ознаки страхових продуктів. «Матеріальне ядро» страхового продукту. Оболонка страхового продукту. Життєвий цикл страхових продуктів. Аквізиційна діяльність страховика. Прямі та непрямі канали реалізації страхових продуктів. Спеціалізовані та неспеціалізовані страхові посередники. Альтернативні варіанти організації продажів страхових продуктів.

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		лекції	практичні	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота		лекції	практичні	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота
Змістовий модуль 1												
Тема 1. Теоретичні основи та організаційне забезпечення банківського менеджменту	13	4	2	–	–	9	14	2	1	–	–	12
Тема 2. Управління пасивами та активами банку	15	4	4	–	–	9	15	1	1	–	–	14
Тема 3. Управління банківськими ризиками	15	2	2	–	–	9	15	1	–	–	–	14
Тема 4. Банківський маркетинг	15	2	2	–	–	9	16	1	–	–	–	14
Модульний контроль 1	2	–	2	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Разом за змістовим модулем 1	**60**	**12**	**12**	–	–	**36**	**60**	**5**	**2**	–	–	**54**

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		лекції	практичні	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота		лекції	практичні	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота
Змістовий модуль 2												
Тема 5. Теоретико-організаційні засади страхового менеджменту	15	4	2	–	–	9	14	2	1	–	–	13
Тема 6. Управління фінансовими ресурсами страхової компанії	15	4	2	–	–	9	15	1	1	–	–	13
Тема 7. Управління ризиками страхової діяльності	15	2	4	–	–	9	15	1	–	–	–	13
Тема 8. Управління маркетинговою діяльністю у страховому бізнесі	15	2	2	–	–	9	16	1	–	–	–	13
Модульний контроль 2	2	–	2	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Разом за змістовим модулем 2	**60**	**12**	**10**	–	–	**36**	**60**	**5**	**2**	–	–	**52**
Усього годин	**120**	**24**	**22**	–	–	**72**	**120**	**10**	**4**	–	–	**106**

ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Змістовий модуль1. Банківський менеджмент

Тема 1. Теоретичні основи та організаційне забезпечення банківського менеджменту.

1. Сутність, завдання та напрями банківського менеджменту.
2. Організаційна структура та суб'єкти управління комерційних банків.
3. Стратегічне управління та планування у банківських установах.

Тема 2. Управління пасивами та активами банку.

1. Управління власним капіталом банку.
2. Управління зобов'язаннями банку.
3. Управління активами банку.
4. Стратегії та методи управління активами та пасивами банку.

Тема 3. Управління банківськими ризиками.

1. Сутність та класифікація банківських ризиків.
2. Основи ризик-менеджменту в банках.
3. Організація управління кредитним ризиком.
4. Управління ризиками ліквідності.
5. Основи управління відсотковим та валютним ризиками банку.

Тема 4. Банківський маркетинг.

1. Банківський маркетинг: сутність, функції та інструменти.
2. Особливості маркетингової стратегії комерційного банку.
3. Управління відносинами з клієнтами як маркетингова концепція партнерських відносин.
4. Реклама та соціальний маркетинг у банку.

Змістовий модуль1. Страховий менеджмент

Тема 5. Теоретико-організаційні засади страхового менеджменту.

1. Сутність, цілі, завдання та функції страхового менеджменту.
2. Структура й органи управління страховою компанією.
3. Стратегічне планування у страхуванні.

Тема 6. Управління фінансовими ресурсами страхової компанії.

1. Основи фінансового менеджменту страхової компанії.
2. Характеристика капіталу страхової компанії та управління ним.
3. Формування грошових потоків від поточної діяльності страховика.
4. Особливості здійснення та управління інвестиційною діяльністю страхової компанії.

Тема 7. Управління ризиками страхової діяльності

1. Критерії визначення страхових ризиків та фактори їх виникнення.
2. Характерні особливості ризиків ведення страхової діяльності.
3. Процес управління ризиками у страхуванні.

Тема 8. Управління маркетинговою діяльністю у страховому бізнесі.

1. Страховий маркетинг: економічний зміст та фактори впливу.
2. Страховий продукт як основний елемент маркетингового діяльності страховиків.
3. Канали реалізації страхових продуктів.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПЕРЕВІРКИ ЗНАНЬ

Тестові завдання

1. Якісний аналіз банківських ризиків — це:
а) процес визначення пріоритетів поміж ризиками;
б) процес чисельної оцінки впливу ризиків;
в) процес документування характеристик ризиків;
г) процес визначення порядку виконання дій з управління ризиками.

2. Передача відповідальності за банківські ризики полягає у:
а) диверсифікації ризиків;
б) зниженні ризиків;
в) страхуванні ризиків;
г) лімітуванні ризиків.

3. Методом внутрішніх джерел поповнення капіталу банку є:
а) емісія акцій;
б) реінвестування прибутку;
в) емісія капітальних боргових зобов'язань;
г) злиття банків.

4. Активами, чутливими до змін процентних ставок на банківські продукти, є:
а) кредити, які погашаються в аналізований період;
б) депозити, за якими закінчується строк договору;
в) депозити із змінною процентною ставкою;
г) кредити, надані центральним банком, які будуть повернені в аналізований період.

5. Який структурний підрозділ банку розглядає собівартість пасивів та прибутковість активів і приймає рішення щодо політики відсоткової маржі?
а) комітет із управління активами та пасивами;
б) операційний комітет;
в) тарифний комітет;
г) ревізійна комісія банку.

6. Інструментами реалізації пасивної маркетингової стратегії банку є:
а) особистий продаж банківських продуктів;
б) рекламні матеріали;
в) діалог з клієнтом;
г) всі відповіді вірні.

7. Вищим органом управління банку є:
а) рада банку;
б) правління банку;
в) загальні збори учасників банку;

г) директорат банку.

8. Розрахунок середньозваженого строку погашення за активами і пасивами банку — це:
а) імунізація;
б) дюрація;
в) валютний метчинг;
г) фіксація балансу.

9. Планування, яке полягає в розробці загального бізнес-плану банку, який деталізується під час доведення його до окремих підрозділів, має назву:
а) «знизу догори»;
б) «згори донизу»;
в) вертикальне;
г) горизонтальне.

10. Який банківський ризик піддається кількісній оцінці?
а) юридичний ризик;
б) інфляційний ризик;
в) ризик репутації;
г) законодавчий ризик.

11. Стратегія фіксації спреду в управлінні банківськими пасивами та активами передбачає:
а) позитивний GAP;
б) негативний GAP;
в) нульовий GAP;
г) абсолютний GAP.

12. Методом зовнішніх джерел поповнення капіталу банку є:
а) емісія простих акцій;
б) емісія привілейованих акцій;
в) емісія капітальних боргових зобов’язань;
г) всі відповіді вірні

13. До чинників мікросередовища, що формуються всередині країни, та провокують виникнення ризикових ситуацій у банку відносять:
а) втрату довіри з боку клієнтів;
б) кон’юнктуру міжнародних ринків банківських ресурсів;
в) інфляційні коливання;
г) зміну облікової ставки центрального банку.

14. Стратегія трансформації активів при управлінні ризиками ліквідності банку полягає у:
а) нагромадженні високоліквідних активів;
б) нагромадженні низьколіквідних активів;

в) проведенні операцій запозичення коштів;
г) проведенні операцій залучення коштів.

15. Формування бюджету банківських активів і пасивів полягає у:
а) визначенні обсягів залучених або розміщених коштів;
б) плануванні відсоткових доходів і витрат;
в) плануванні потоку коштів;
г) всі відповіді вірні.

16. Превентивна функція страхового менеджменту передбачає:
а) попередження страхового випадку;
б) створення спеціалізованого страхового фонду;
в) зіставлення запланованого та одержаного результату;
г) відшкодування наслідків ризику

17. Виконавчим органом у страховій компанії є:
а) правління;
б) рада директорів;
в) секретаріат;
г) наглядова рада.

18. До якого функціонального блоку належать страхові агенти при горизонтальній структурі організації страхової компанії?
а) front-office;
б) middle-office;
в) back-office;
г) head-office.

19. Портфельні стратегіїу страховій компанії полягають у:
а) оптимізації розподілу ресурсів страховика між його бізнес-одиницями;
б) втриманні довгострокових конкурентних переваг на ринку;
в) контролі виконання фінансової стратегії страховика;
г) складанні бюджету страховика.

20. Основним елементом залученого капіталу страховика є:
а) страхові резерви;
б) депозитні кошти;
в) отримані кредити;
г) страхові внески.

21. Джерелом доходів страхової компанії є:
а) страхові премії;
б) страхові виплати;
в) страхові резерви;
г) страхові тарифи.

22. Згідно законодавства страхова компанія не має права інвестувати кошти у:
а) нерухоме майно;
б) цінні папери держави;
в) кредити страхувальникам;
г) вірної відповіді немає.

23. Спеціаліст в галузі страхової математики, розробляє методики обчислення страхових тарифів – це:
а) андеррайтер;
б) актуарій;
в) аварійний комісар;
г) страховий агент.

24. Андеррайтинговий ризик у страхуванні пов'язаний з:
а) неякісним аналізом та оцінкою ризиків;
б) неправильним розподілом збитків при настанні страхових випадків;
в) коливанням розміру ануїтетів у зв'язку зі змінами законодавства;
г) викликаний погіршенням фінансового стану страховика.

25. Ризик випадкових відхилень у страхуванні полягає у:
а) відхиленні фактичних розмірів збитків від очікуваних значень;
б) відхиленні фактичних розмірів страхових резервів від очікуваних значень;
в) відхиленні фактичних розмірів премій від нормативних значень;
г) відхиленні фактичної кількості залучених клієнтів від запланованої

26. Кептивне страхування як метод управління ризиками страхової компанії полягає в:
а) диверсифікації діяльності;
б) створенні власної страхової компанії як дочірньої;
в) сек'юритизації активів;
г) участі у відповідальності за ризик і страховика, і страхувальника.

27. Процес продажу страхових продуктів – це:
а) аквізиція;
б) андерайтинг;
в) хеджування;
г) сек'юритизація.

28. У маркетинговій діяльності страховика «матеріальним ядром» страхового продукту називають:
а) суму страхового відшкодування;
б) суму страхових премій;
в) обсяг страхового резерву;
г) обсяг страхової суми.

29. Здатність страхового продукту модифікуватися залежно від змін умов ринку – це:
а) доступність;
б) лабільність;
в) невіддільність;
г) невідчутність.

30. До якого виду страхових посередників належать банки?
а) прямі неспеціалізовані;
б) непрямі неспеціалізовані;
в) прямі спеціалізовані;
г) непрямі спеціалізовані.

Питання для контролю знань та ситуаційні завдання

1. У чому полягає різниця між функціональною та дивізіональною побудовою організаційної структури банку?

2. Які, на Вашу думку, зовнішні чинники впливу провокують сьогодні виникнення ризикових ситуацій у банках України?

3. Як керівник банку, яку стратегію управління активами та пасивами серед перелічених Ви б обрали? Аргументуйте відповідь.

- Управління гепом.
- Фіксація спреду.
- Управління дюрацією.
- Імунізація балансу.

4. Поясніть сутність такої ознаки страхового продукту як невідчутність.

5. Які, на Вашу думку, найбільш оптимальні напрями інвестування страхових резервів в Україні?

6. Яким чином збільшення тривалості життя підвищує андеррайтинговий ризик страхової компанії, яка займається страхуванням життя?

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

— диференційований залік;
— тести;
— презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
— реферати.

Форми поточного контролю: виконання практичних завдань, підготовка курсового проекту, виступи на семінарських заняттях, проведення тестування.

Форма модульного контролю: письмова контрольна робота та тестування.

Форма підсумкового семестрового контролю: письмовий екзамен.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота				**Модульна контрольна робота**	**Сума**
Т1	Т2	Т3	Т4	60	100
10	10	10	10		

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота				**Модульна контрольна робота**	**Сума**
Т1	Т2	Т3	Т4	60	100
10	10	10	10		

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	**Модуль 1**		**Модуль 2**	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	7	15	7	15
Письмове тестування при тематичному оцінюванні	1	5	1	5
Презентація	1	10	1	10
Реферат	1	10	1	10
Модульна контрольна робота	1	60	1	60
Разом		100		100

Після виконання програми змістового модулю у визначений деканатом термін здійснюється поточний модульний контроль у вигляді письмової роботи, яка оцінюється у межах від **0 до 60 балів**. Якщо з об'єктивних причин студент не пройшов модульний контроль у визначений термін, то він має право за дозволом деканату пройти його протягом двох тижнів після виникнення заборгованості.

Протягом семестру студенти вивчають один модуль з дисципліни. Модуль складається з двох змістових модулів. Після виконання кожного змістового модуля (лекції та практичні заняття) здійснюється поточний контроль у вигляді письмової роботи. Студенти, які не відвідували лекції або не в повному обсязі виконали практичні завдання, до поточного контролю за змістовий модуль не допускаються.

Поточне оцінювання здійснюється за трьома складовими:

— контроль за виконання модульних завдань;

— контроль систематичності та активності роботи студента протягом семестру;

— контроль самостійної роботи.

Загальна кількість балів за семестр з навчальної дисципліни становить **від 0 до 100 балів** і складає середнє арифметичне балів за змістові модулі, кожен із яких оцінюється **від 0 до 100 балів.**

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі форми навчальної діяльності	**Оцінка в ECTS**	**Оцінка за національною шкалою**
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	добре
64-73	D	задовільно
60-63	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Сутність, завдання та напрями банківського менеджменту.
2. Організаційна структура та суб'єкти управління комерційних банків.
3. Стратегічне управління та планування у банківських установах.
4. Склад та призначення банківських ресурсів.
5. Управління власним капіталом банку.
6. Управління зобов'язаннями банку.
7. Процес управління недепозитними ресурсами банку.
8. Управління активами банку.
9. Методи встановлення ставки за кредитом.
10. Стратегії та методи управління активами та пасивами банку.
11. Сутність та класифікація банківських ризиків.
12. Основи ризик-менеджменту в банках.
13. Методи реагування на ризики банку.
14. Організація управління кредитним ризиком.
15. Управління ризиками ліквідності.
16. Основи управління відсотковим та валютним ризиками банку.
17. Банківський маркетинг: сутність, функції та інструменти.
18. Особливості маркетингової стратегії комерційного банку.
19. Управління відносинами з клієнтами як маркетингова концепція партнерських відносин.
20. Реклама та соціальний маркетинг у банку.
21. Сутність, цілі, завдання та функції страхового менеджменту.
22. Структура й органи управління страховою компанією.
23. Стратегічне планування у страхуванні.
24. Основи фінансового менеджменту страхової компанії.
25. Характеристика капіталу страхової компанії та управління ним.
26. Формування грошових потоків від поточної діяльності страховика.
27. Джерела доходів страховика.
28. Особливості здійснення та управління інвестиційною діяльністю страхової компанії.
29. Критерії визначення страхових ризиків та фактори їх виникнення.
30. Характерні особливості ризиків ведення страхової діяльності.
31. Андеррайтингові ризики у страхуванні.
32. Процес управління ризиками у страхуванні.
33. Страховий маркетинг: економічний зміст та фактори впливу.
34. Страховий продукт як основний елемент маркетингового діяльності страховиків.
35. Канали реалізації страхових продуктів.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Банківський менеджмент: навчальний посібник / В. В. Зянько, Н. О. Коваль, І. Ю. Єпіфанова. – 2-ге вид., доп. – Вінниця: ВНТУ, 2018. – 126 с.
2. Версаль Н.І. Основи банківського менеджменту: практикум: навч. посіб. / Н.І. Версаль. – К.: Фітосоціоцентр, 2013. – 184 с.
3. Версаль Н.І. Фінансовий менеджмент у банку : практикум / Н.І. Версаль. – К.: ЦП «Компринт», 2015. – 144 с.
4. Примостка Л.О. Фінансовий менеджмент у банку : підручник / Л.О. Примостка. – 3-тє вид., доп. і перероб. – К. : КНЕУ, 2012. – 338 с.
5. Сокиринська І. Г. Журавльова Т.О.4 Фінансовий менеджмент у банку. Навчальний посібник./за ред. І.Г.Сокиринської, Т.О.Журавльової – Дніпропетровськ: Пороги, 2016. - 192 с.
6. Страховий менеджмент: підручник / [С.С. Осадець, О.В. Мурашко, В.М. Фурман та ін.]; за наук. ред. д-ра екон. наук, проф. С.С. Осадця. – К.: КНЕУ, 2011. – 333 с.
7. Баранов А.Л. Фінанси страхових організацій. Практикум: навч. посіб. / А.Л. Баранов, О.В. Баранова. – К.: КНЕУ, 2012. – 215 с.
8. Сокиринська І. Г. Журавльова Т.О., Аберніхіна І.Г. Страховий менеджмент. Навчальний посібник./. І.Г.Сокиринська, Т.О.Журавльова, І.Г.Аберніхіна – Дніпропетровськ: Пороги, 2016. – 301 с.
9. Супрун А.А., Супрун Н.В. Страховий менеджмент. Навч. посіб. / А.А. Супрун, Н.В. Супрун. – Львів: Магнолія, 2010. – 300 с.

Допоміжна

1. Банківська енциклопедія / С.Г. Арбузов, Ю.В. Колобов, В.І. Міщенко, С.В.Науменкова. К.: Центр наукових досліджень Національного банку України: Знання, 2011. – 502 с.
2. Банківська справа: підручник для студ. вищ. навч. закл. / [Лютий І.О., Криклій А.С., Міщенко В.І. та ін.] За заг. ред. І.О. Лютого - К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2009. – 383 с.
3. Васюренко О.В. Банківські операції: навч. посібник / О.В. Васюренко. - 6-те вид., перероб. і доп. - К. : Знання, 2008. - 318 с.
4. Загородній А.Г. Банківська справа: термінологічний словник / А.Г. Загородній, Г.Л. Вознюк. - Львів : Вид-во Нац. ун-ту «Львівська політехніка», 2010. - 508 с.
5. Коваленко В. В. Центральний банк і грошово-кредитна політика: навчально-методичний посібник для самост. вивч.дисц. / В. В. Коваленко., К. Ф. Черкашина - Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2010. - 138 с.
6. Кредитування та ризики: Навч. посібник/ Денисенко М.П., Домрачев В.М., Кабанов В.Г., Ігнатенко А.В., Чигирник К.А. - К.: «Видавничий дім «Професіонал», 2008. - 480 с.
7. Маркетинг у банку: навч.-метод. посібник / А.В. Нікітін, Т.Г. Іванова, І.Г. Брітченко, О.М. Момот. - К.: КНЕУ, 2010. - 474 с.

8. Міщенко В. І., Науменкова С. В. Банківський нагляд: підручник. - К.: Центр наукових досліджень, Університет банківської справи Національного банку України, 2011. – 498 с.
9. Операції банків та небанківських кредитних установ [Електронний ресурс] : підручник/ [А.М. Мороз, М.І.Савлук, Т.П.Остапишин та ін.]; за наук. ред. А.М. Мороза.– К.: КНЕУ, 2013. – 543 с.
10. Операції банківських установ: тренінг / Т. П. Остапишин, І. Б. Охрименко, О. В. Ситник та ін.; за заг. ред. канд. екон. наук, доц. Т. П. Остапишин. – К. : КНЕУ, 2013. – 956, с.
11. Скоморович І.Г. Банківські операції навч. посібник / І.Г. Скоморович. - Львів : Магнолія-2006 , 2010. - 482 с.
12. Трикозенко О.Г. Клієнтела як механізм визначення вартості комерційного банку: монографія / О.Г. Трикозенко, І.Г. Брітченко. - Полтава: РВВ ПУЕТ, 2011. - 229 с.
13. Функціонування банківського сектору та кредитної кооперації: теорія і практика: Монографія /Брітченко І.Г., Пантелеймоненко А.О., Прасолова С.П., Нікітін А.В. та ін.; під наук. ред. Проф. Брітченка І.Г. - Полтава РВВ ПУЕТ, 2010 р. - 152 с.
14. Говорушко, Т. А. Управління фінансовою діяльністю страхової компанії з метою забезпечення її ефективного розвитку: монографія / Т. А. Говорушко, В. М. Стецюк, О. Ю. Толстенко. – К. : Центр учбової літератури, 2012. – 168 с.
15. Козьменко О.В., Козьменко С.М., Васильєва Т.А. Нові вектори розвитку страхового ринку України: Монографія / Керівник авт. проекту д-р екон. наук., проф. О.В. Козьменко. – Суми: Університетська книга, 2012. – 320 с.
16. Стратегічне маркетингове планування в страхових компаніях: [монографія] / І. Л. Литовченко, О.В. Рулінська, Л.В. Новошинська, В.Г.Баранова; – Одеса :ИНВАЦ, 2014. – 280 с.
17. Стратегічне управління страховою компанією: [кол.моногр.] /В. М. Фурман, О. Ф. Філонюк, М. П. Ніколенко та ін. ; наук ред та кер. кол. авт. д-р екон. наук В. М. Фурман. – К. : КНЕУ, 2008. – 440 с.
18. Страхова справа [Текст] : підручник / О. Д. Вовчак. – Київ: Знання, 2011. – 391 с.
19. Страхування в запитаннях і відповідях. Долгошея Н.О. Навч.посіб. –К.: Центр учбової літератури, 2010. – 318 с.
20. Хлівний В.К., Баранова О.В. Інноваційні підходи до управління діяльністю страхової компанії // Фінанси України.– 2011.– №11. – С. 113–118.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.bank.gov.ua
2. Про банки і банківську діяльність [Електронний ресурс] / Закон України № 2121-III від 07.12.2000 р. — Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua.
3. Про затвердження Інструкції про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземних валютах [Електронний ресурс] / Постанова НБУ № 492 від 12.11.2003 р. — Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua.
4. Про затвердження Положення про здійснення операцій із валютними цінностями [Електронний ресурс] / Постанова НБУ № 2 від 02.01.2019 р. — Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua.

5. Про затвердження Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні [Електронний ресурс] / Постанова НБУ № 368 від 28.08.2001 р. — Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua.
6. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо організації та функціонування систем ризик-менеджменту в банках України [Електронний ресурс] / Постанова НБУ № 361 від 02.08.2004 р. — Режим доступу: http://www.bank.gov.ua.
7. Про затвердження Положення про застосування Національним банком України стандартних інструментів регулювання ліквідності банківської системи [Електронний ресурс] / Постанова НБУ № 615 від 17.009.2015 р. — Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua.
8. Про затвердження Положення про порядок здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій з юридичними та фізичними особами [Електронний ресурс] / Постанова НБУ № 1256/8577 від 29.12.2003 р. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua.
9. Про затвердження Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями [Електронний ресурс] / Постанова НБУ № 351 від 30.06.2016 р. — Режим доступу: http://rada.gov.ua.
10. Закон України «Про страхування» від 07.03.1996 р. № **85/96-ВР** [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-вр#Text
11. Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринку фінансових послуг» від 12.07.2001 р. № 2664-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2664-14
12. Закон України «Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземного транспорту» від 01.07.2004 р. № 1961- IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу заходів : http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1961-1.
13. Розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг «Про затвердження Положення про реєстрацію страхових та перестрахових брокерів і ведення державного реєстру страхових та перестрахових брокерів» від 26.05.2004 р. № 736 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0801-04.
14. Розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг «Про затвердження Правил розміщення страхових резервів із страхування життя» від 24.11.2004 р. № 2875 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1626-04.
15. Розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг «Про затвердження Методики формування страхових резервів за видами страхування, іншими, ніж страхування життя» від 17.12.2004 р. № 3104 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0019-05.